

Kanssaolemisen äärellä: Mitä filosofi Jean-Luc Nancyn relationaalinen ontologia voisi tarjota vuorovaikutuksen tarkasteluun?

Esitelmässäni pyrin kytkemään ranskalaisen filosofin Jean-Luc Nancyn ontologista ajattelua vuorovaikutuksen tarkasteluun sekä pedagogiseen vuorovaikutukseen. Vaikka Nancy ei ole sinänsä ole viestinnän teoreetikko tai tutkija, hänen relationaalisen ontologiansa ajatuksia kanssaolemisen (being-with), olemisen jakamisesta, altistumisesta ja kosketuksesta voidaan pohtia suhteessa vuorovaikutukseen ja vuorovaikutussuhteissa olemiseen.

Nancyn ajattelussa olemisen lähtökohta ei ole yksin tai itsessään oleva, erillinen subjekti, joka on tai tavoittelee olemista sellaisenaan, vaan oleminen on aina lähtökohtaisesti monikollista, kanssa olemista (ks. Tuomikoski 2013). Kanssaolemisen ydin ei ole siinä, että yksilöt kerääntyvät toistensa läheisyyteen (esimerkiksi ryhmissä tai yhteisöissä) vaan olemisen perusta asettuu nimenomaan olemisen lähtökohtaiseen jakamiseen, siihen, että me olemme suhteessa toisiimme, toistemme kanssa ja siinä, miten "altistumme toinen toisillemme" tai "käännymme kanssaolemiseen".

Merkityksellistä on se, että tässä kääntymisessä tai altistumisessa toteutuu samanaikaisesti yhteys mutta myös erillisyyys, vetäytyminen. Tämä konkretisoituu esimerkiksi kosketuksessa (toucher), joka merkitsee samanaikaisesti sekä yhteyttä että erillisyyttä. Kosketuksessa, joka on samaan aikaan sekä kehollinen että mielellinen ilmiönä, ero säilyy ja toisen erillisyyys tunnustetaan. Ajatusta kuvastanee toteamus, että ihminen tarvitsee toisen piirtämään omat yksilölliset ääriviivansa.

Esitelmässäni pyrin tulkitsemaan ja soveltamaan Nancyn ajattelua mm. opetuksen kontekstiin: mitä Nancyn ajattelu voisi antaa esimerkiksi opiskelijan toimijuuden resurssien tarkasteluun, miten kanssaolemisen ontologia voisi kytkeytyä merkityksellisten hetkien tarkasteluun tai kun käsitellään läsnäoloa, kohtaamista tai kohdatuksi tuleamista vuorovaikutuksen ilmiönä. Pyrin kytkemään Nancyn ajattelua myös viestinnän tutkimuksissa käytettyihin dialogisiin lähestymistapoihin sekä viestinnän fenomenologis-semioottiseen traditioon.

Tuomikoski, A. 2013. Jean-Luc Nancyn ontologian eetos ja praksis. *Tiede ja edistys* (2), 95 – 107.